

De volheid van God

Deze preek is gehouden op zondagavond 8 september in de Adventkerk in Amersfoort na de viering van de maaltijd. Gelezen is Kolossenzen 2:6-23. Gezongen zijn onder andere gezang 151 en 157 uit het Liedboek voor de Kerken.

Gemeente van Christus,

Onbewoonde huizen zijn over het algemeen niet de prettigste plekken om te bezoeken. Ik herinner me nog goed dat wij hier in Amersfoort kwamen om kennis te maken toen u een beroep op mij had uitgebracht. Daar hoorde natuurlijk ook bij dat we een kijkje zouden nemen in de pastorie. We waren onder de indruk van de omvang van het huis en het groen erom heen, maar rondlopen in dat lege onbewoonde huis dat vond ik niet prettig. Ik mis blijkbaar de verbeeldingskracht om me zo'n leeg huis bewoond voor te stellen. De eerlijkheid gebied ook te zeggen dat het huis na dat bezoek een metamorfose heeft ondergaan. Van de treurnis van de leegstand was al snel niets meer te ontdekken en we wonen er inmiddels met veel plezier, maar dat was niet het punt wat ik wil maken, het punt dat ik wil maken heeft te maken met de leegstand. Huizen die leeg staan zijn als een lichaam zonder ziel. De leegstand hoeft helemaal niet lang te duren of het huis verslonst, het onkruid in de tuin schiet omhoog, stof bedekt de vloeren en de vensterbanken. En als de jaren verstrijken en er niets aan wordt gedaan gaat het dak rotten, deuren gaan piepen, ramen gaan stuk. Als je pech hebt wordt zo'n pand gekraakt en voor je het weet wil je er 's nachts niet komen omdat het er spookt.

Ons leven als een huis

In het evangelie brengt Jezus huizen meerdere keren ter sprake. Ik denk aan het verhaal van een verstandig man die zijn huis bouwt op een rots. Minder goed loopt het af met de man die zijn huis bouwt op het zand. Iets minder bekend misschien is het verhaal dat Jezus vertelt over een onreine geest die op reis gaat. Hij verlaat de mens die hij als een huis bewoont en gaat op reis naar dorre oorden om daar een rustplaats te vinden. Als hij nergens rust kan vinden keert hij terug naar de mens die hij als een huis bewoonde. Hij ontdekt dat het huis leeg staat. Het is schoongemaakt en op orde gebracht. Als hij dat ziet nodigt hij zijn vrienden uit om ook hier te komen wonen. Hij haalt er zeven andere demonen bij, die slechter zijn dan hijzelf. Samen nemen zij blijvend hun intrek in dat leegstaande huis (Mattheus 12). Ze kraken om zo te zeggen het pand en of je blij moet zijn met deze nieuwe bewoners dat is natuurlijk nog maar de vraag.

Ons leven is een huis dat erom vraagt bewoond te worden. Dat hebben we lang niet altijd in de gaten maar soms voelen we het. Je lichaam kan topfit zijn, je agenda kan volgepland staan met afspraken, en toch kan je het gevoel hebben dat je bestaan leeg is. Je leven als een huis zonder bewoners, de kachel is er uitgegaan, het is er kil en koud geworden, dat wil niemand. Dus doen we ons best allerlei gasten in ons leven uit te nodigen. Het lege huis moet vol van leven worden, maar hoe krijg je dat voor elkaar, wanneer is je bestaan niet leeg maar

vervuld? Wie of wat nodig je uit in het huis van je bestaan? Wie of wat geeft ons leven zin?

Influencers

Deze vragen zijn van alle tijden. Ze speelden ook toen Paulus zijn brief aan de Kolossenzen schreef. Je zou zelfs kunnen zeggen dat deze vragen ook de reden tot zijn schrijven zijn, want Paulus is er niet gerust op. Hij is er beducht voor dat de lezers zich op een dwaalspoor laten zetten, want antwoorden op de vraag wat het huis van ons leven zou kunnen vullen zijn er te kust en te keur en ze worden met verve gebracht. Je ziet antwoorden om je heen aan de manier waarop andere mensen hun leven inrichten. Met hun leven geven zij antwoord op de vraag welke gasten je moet uitnodigen in je bestaan om je niet leeg te voelen. Je ziet de antwoorden op TV als mensen het verhaal van hun leven vertellen en delen hoe zij het geluk gevonden hebben. Dat komt allemaal op ons af en het beïnvloed ons. Er zijn mensen die daar hun beroep van hebben gemaakt. Ze noemen zichzelf influencers. Via een YouTube kanaal delen ze hun way of life met duizenden anderen. Influencers hebben er hun vak van gemaakt, maar op een bepaalde manier zijn we het allemaal. Binnen en buiten de kerk beïnvloeden we elkaar of we dat nu willen of niet. We zijn voorbeeld en we zien voorbeelden om ons, mensen waar we ons bewust of onbewust aan spiegelen. De ander als voorbeeld van hoe je eigenlijk zou moeten leven en geloven. De ander met zijn of haar manier van leven oefent aantrekkingskracht op je uit. Als het me maar zou lukken net als hem of haar te leven. Paulus ziet het van een afstand gebeuren en besluit niet werkeloos toe te zien. Hij schrijft zijn brief om te voorkomen dat wij door fraaie beelden en fraaie woorden op een dwaalspoor worden gezet.

Schaduwen

Kijk uit dat niemand u meesleept. En om niet vaag te blijven maakt hij het ook concreet. Ik kan dat vanavond niet allemaal bespreken. Ik heb er een paar dingen uitgepikt. Paulus noemt om te beginnen mensen die zich houden aan voorschriften met betrekking tot eten en drinken en het vieren van feestdagen waarvan de sabbat de belangrijkste zal zijn geweest. De toewijding waarmee mensen zich aan deze joodse voorschriften hielden was indrukwekkend. Misschien kent u wel het verhaal van Daniël en zijn vrienden. Zij hielden zich aan de wetten waar het hier over gaat. Ze weigerden vlees te eten in het koninklijk paleis. Je moet maar het maar aandurven je op deze manier te onderscheiden. Het je houden aan zo'n regel dwingt respect af. Ook niet-joden voelden zich aangetrokken tot deze regels omdat ze de wereld waarin alles kan en alles mag helemaal zat waren. Je zou kunnen zeggen dat in onze tijd de Islam op vergelijkbare wijze aantrekkelijk is. Er zijn christenen en niet-christenen die zich bekeren tot de Islam omdat je in de Islam weet waar je aan toe bent. De chaos van het leven wordt bedwongen door een paar heldere en eenvoudige regels. Een vergelijkbare dynamiek gebeurde in de vroeg-christelijke gemeente. Niet-joden ontmoeten in de gemeente joodse christenen die zich hielden aan deze regels en konden daarvan onder de indruk raken. Ze konden het gevoel krijgen dat hun

eigen geloof niets voorstelde in vergelijking met de toewijding die joden aan de dag legden door zich te houden aan het gebod. Tegen die mensen zegt Paulus nu: laat u niet veroordelen. Want die regels zijn niet meer dan een schaduw van wat komt. Belangrijker dan de schaduw is de werkelijkheid die de schaduw werpt en de werkelijkheid is Christus.

Engelenverering

Het tweede waar mensen van onder de indruk waren heeft met het Oude Testament niet zoveel te maken. Het heeft wel te maken met de manier waarop men in die tijd de wereld beleefde. Naar het idee van de mensen van toen was de ruimte tussen hemel en aarde gevuld met engelen en demonen. Het wemelde er van onzichtbare machten en krachten die van invloed waren op je leven. Ziekte en gezondheid waren een direct gevolg van de invloed van boze en goede geesten. Geen wonder dat er mensen waren die zich in deze onzichtbare wereld verdiepten. Men deelde dromen en de visioenen over deze zaken met elkaar. En de lakmoesproef voor een volwassen geloof was kennis van de engelenwereld. Maar wat als jij niet kan bogen op zulke dromen? Wat nu als jij niet zo goed weet hoe het zit met die onzichtbare wereld? Wat nu als jij geen dromen hebt waarin je reist door een wereld die bevolkt wordt door engelen en demonen? Mis je dan iets belangrijks? Paulus zegt: laat je niet diskwalificeren door mensen die zich hiermee bezig houden. Je hebt misschien het gevoel dat je eigen geloof maar leeg en oppervlakkig is omdat je dit niet kunt volgen, maar veroordeel jezelf vooral niet, want belangrijker dan al die onzichtbare machten is de macht die Christus gegeven is.

Ascese

De laatste influencers die ik nu even noem zijn de asceten. Asceten zijn mensen die zich niet willen hechten aan de dingen die op aarde zijn. Ze ontzeggen zichzelf alles wat ze niet perse nodig hebben. Ze proberen zo sober mogelijk te leven. Paulus typeert met het gezegde: *raak niet, smaak niet, roer niet aan*. Deze levenshouding wordt door Paulus op deze manier nogal negatief omschreven. Dat je kunnen doen vergeten dat asceten op hun omgeving een diepe indruk konden maken. Het waren spirituele reuzen waar je tegenop kon kijken. Mensen die hun eigen verlangens en lusten onder controle hebben. Mensen die alles wat aangenaam en lekker is op een afstand weten te houden, die dwingen respect af en je kunt in de ontmoeting met zo'n asceet ook zomaar schuldig gaan voelen. Want met dat je de asceet ontmoet kom je ook jezelf onder ogen en alle verlangens waar je maar geen grip op krijgt. Asceten in spirituele zin kom je vandaag de dag niet veel tegen. Diëtisten wel, ik denk dat er nog nooit in de geschiedenis van de wereld zoveel geschreven is over wat je wel niet zou moeten eten als vandaag de dag en ook dat kan je opzadelen met een gevoel van tekortschieten. Maar eerlijk gezegd denk ik dat de asceet bij ons vandaag niet de grootste influencer is. De asceet wordt in onze tijd op zijn minst geflankeerd door de levensgenieter. De mens die het ideale huis bewoont, de mooiste vakanties boekt en de lekkerste wijn drinkt. Ten opzichte van de asceet voelen we ons

wereldse mensen. Ten opzichte van het leven van de levensgenieter is ons leven maar bleek en saai. Maar of het boodschap nu is je te onthouden van genot of juist wel te genieten, beiden worden door Paulus aan de kaak gesteld als menselijke voorschriften en zelfbedachte godsdienst. Het heeft wel een roep van wijsheid maar kan dit het lege huis van ons leven niet duurzaam vervullen?

Christus

Het antwoord wat Paulus zelf op deze vraag geeft is dit: de lege ruimte van uw leven is gevuld met Christus toen u hem als Heer hebt aanvaard. U hoorde het evangelie aangaande hem verkondigen. Het ketste bij u niet af maar drong door tot uw bestaan. Hijzelf kwam toen bij u binnen. Het huis van uw leven is dus niet leeg want hij woont bij u in. Door de doop is uw leven voorgoed aan hem verbonden. De overtredingen die tussen u en God instonden heeft hij weggenomen. De schuld die u uit had staan heeft hij betaald. De aansluiting de aansluiting op gas, licht en elektra is weer hersteld. Het huis dat kil was geworden en koud, het is met zijn komst vol geworden van licht en leven. Stof en spinnenwebben zijn verwijderd, de ramen zijn gewassen, het huis dat leeg stond heeft weer een ziel gekregen. Sinds u Christus als uw heer hebt aangenomen is het huis van uw leven niet meer leeg maar vol, want Christus is niet zomaar een gast, in hem is de volheid van God lichamenlijk aanwezig. En daarmee zijn we aangekomen bij het punt waar het om gaat in deze preek. De volheid van God wordt gevonden in Christus. Ieder mens is bewust of onbewust op zoek naar vervulling van de innerlijke leegte. Die vervulling vindt je volgens Paulus niet door met de jood een jood te worden. Je komt niet van je innerlijke af door kennis te hebben van alles wat zich afspeelt tussen hemel en aarde in de onzichtbare wereld van engelen en demonen. Om de volheid van God te vinden hoef je geen asceet te worden en je vind haar ook niet door levensgenieter te zijn. Je hoeft er niet voor ten hemel op te klimmen en je hoeft er ook niet voor af te dalen in de hel. Nabij u is het woord, in uw mond en in uw hart, de volheid van God wordt u gegeven in de verkondiging van het evangelie. In woord en doop en avondmaal houdt God bij ons zijn hof, want in Christus is de volheid van God lichamenlijk aanwezig en omdat u een bent met Christus bent ook u van de volheid van God vervuld. U bent rijker dan u dacht en gelukkiger dan u denkt.

Lichamenlijk

In Christus woont de volheid van God lichamenlijk. Dat is een opmerkelijke claim want in termen van persoonlijk geluk gedacht was het leven van Christus een mislukking, er werd een groot kruis doorheen gehaald. En ook in godsdienstig opzicht kan je jezelf afvragen of het leven van Christus geslaagd genoemd kan worden want het eindigt volgens sommige evangeliën in vertwijfeling en godsverlatenheid. En toch zegt Paulus dat het de volheid van God behaagt heeft in hem te wonen. Dit bestaan hoe armzalig het ons ook voor mag komen, dit bestaan was niet leeg maar vol. De volheid van God sprak in zijn woorden, de volheid van God werd zichtbaar in zijn daden, en is dat niet wat wij merken als we het evangelie lezen, wat anders maakt dat wij het evangelie lezen, iedere keer weer

opnieuw. Volg daarom zijn weg zegt Paulus, blijf in hem geworteld en gegrondvest, streef niet naar dat wat te hoog is en te wonderbaar, ook niet in het geloof. Streef niet naar bijzondere ervaringen of daden van bijzondere wilskracht. Zoek het vooral niet te hoog en het is niet te diep.

Ik zal u daar twee voorbeelden bij geven. Het eerste heeft te maken met bidden. Over bidden zijn boeken vol geschreven en in de kerk kan je ook nog eens onder de indruk zijn van het gebed van een ander. Tegen die achtergrond vond ik het pas mooi dat iemand me vertelde dat hij het hield bij het onze vader. Woorden die Jezus ons heeft leren bidden, meer is misschien wel niet nodig. Een ander voorbeeld liep ik een paar jaar geleden hier in Amersfoort tegen het lijf. Ik bezocht een ernstig zieke man wiens huis verslonsde. De stank kwam je bij de deur tegemoet. Een buurman zou de deur voor mij opendoen. Toen ik aankwam bij het huis stond de deur al open. De buurman trof ik op zijn knieën aan voor het toilet. Hij had de armen uit de mouwen gestoken, een emmer met sop gemaakt en was aan het boenen geslagen in het huis van zijn naaste. Die buurman was een gelovig man, hij volgde op deze manier de weg van Christus. Ik was daar diep van onder de indruk want ik geloof dat ik daar iets zag van de volheid van God. De volheid van God leeft in de mens die de wc voor een ander schoonmaakt. Dat is wat je noemt geïncarneerde spiritualiteit. Als de volheid van God in Christus lichamenlijk wilde wonen dan zal het er ook voor ons op aankomen dat wij Jezus volgen op zijn weg met het hoofd, met het hart en met de handen.

Tenslotte

We gaan bijna naar huis en morgen begint dan het leven van alle dag weer. We begeven ons weer in een wereld vol influencers. We betreden opnieuw een wereld vol fraaie redeneringen, overtuigende verhalen en aantrekkelijke beelden. Wat maakt het lege huis van ons leven vol? Wie verdrijft de spoken die er huizen in ons bestaan? Ik hoop en bid dat we met ons mee zullen dragen wat we hier ontvangen hebben. Christus als degene in wie de volheid van God woont. Hem hebben we ontvangen in het woord, hem hebben we ontvangen in het sacrament, volg zijn weg, blijf in hem geworteld en wees vervuld van dankbaarheid.

Amen